

Oostende
Stenedorpstraat 53

Archeologienota
2017J289 – 2017J293
Programma van
Maatregelen

Kim

Aluwé

Pieter

Laloo

Project:
Oostende Stenedorpstraat 53

Opdrachtgever:
Cohousing Boldershof Burgerlijke Maatschappij
Kwartelstraat 6
9000 Gent

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Kim Aluwé, Pieter LALOO

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba

Inhoudstafel

Colofon.....	i
Inhoudstafel	ii
Inleiding.....	iii
DEEL 3: Programma van maatregelen	1
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	1
1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	1
1.2 Impactbepaling	1
2. Programma van maatregelen	3
2.1 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem.....	3
2.1.1 Administratieve gegevens	3
2.1.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	3
2.1.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	5

Inleiding

De initiatiefnemer plant een verkaveling van ca. 6200m² met 18 wooneenheden verspreid over 3 woonblokken en een bestaande hoeve op het perceel aan de Stenedorpstraat 53 te Oostende.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet [concreet: opp. > 3000m² en opp. ingrepen > 1000m²]. Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

DEEL 3: Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het projectgebied potentieel heeft voor de aanwezigheid van vindplaatsen voor de periode middeleeuwen t.e.m. de nieuwste tijd.

Aan de noordelijke grens van het projectgebied bevindt zich een site met walgracht, waarop de pastorie werd ingeplant. Deze site is te zien op de kaart van Ferraris (1771-1777), maar kende waarschijnlijk reeds vroegere middeleeuwse voorlopers met mogelijks een bredere gracht tot op het projectgebied. In het tuingedeelte bevinden zich momenteel nog structuren uit WOII. Het gaat om een bunker en bakstenen loopgraven.

Toch ontbreekt informatie over de aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen op het projectgebied zelf. Daarom wordt best overgegaan tot vooronderzoek met proefsleuven. Dit onderzoek zal uitmaken of ook in het projectgebied archeologische sporen bewaard zijn.

Op basis van het verslag van resultaten, wordt duidelijk dat het onderzoeksgebied onvoldoende is onderzocht om een gefundeerd advies te geven naar het archeologisch potentieel van het projectgebied. Er dient bijkomend archeologisch vooronderzoek uitgevoerd te worden. De initiatiefnemer wenst gebruik te maken van een uitgesteld traject. Aldus wordt een programma van maatregelen opgesteld voor een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit uitgesteld onderzoek moet plaatsvinden na het aanvragen van de verkavelingsvergunning en voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden.

1.2 Impactbepaling

Een zone van ca. 3400m² binnen het projectgebied is (deels) verstoord door de aanwezige gebouwen die deel uitmaakten van de hoeve (fig.1). Het is minder waarschijnlijk dat onder deze constructies nog archeologische sporen goed bewaard zijn. Voor deze zone is verder archeologisch onderzoek niet gewenst.

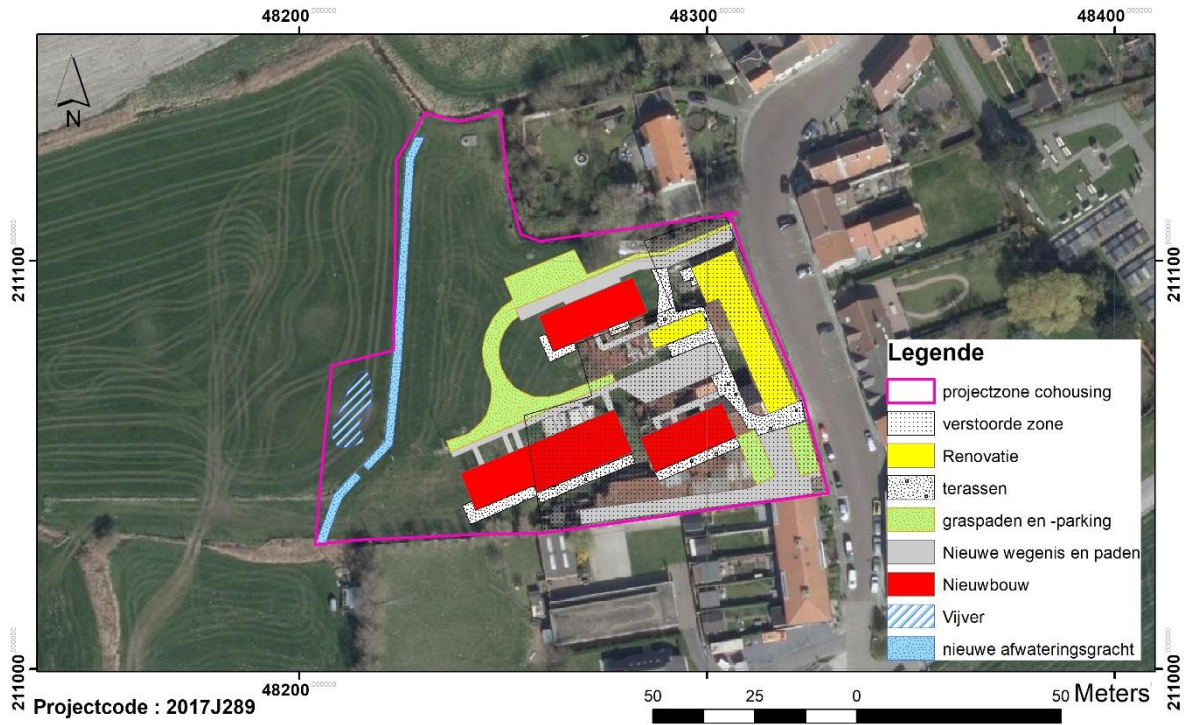
De rest van het projectgebied ca. 5000m² bevat geen recente bebouwing (fig. 1). Deze zone zal door de geplande werkzaamheden deels verstoord worden en dient dus verder archeologisch onderzocht te worden. Het is bovendien in deze zone dat mogelijks sporen van een oudere, bredere gracht rond de site met walgracht en sporen uit WOII aangetroffen kunnen worden.

De zwaarste verstoring zal veroorzaakt worden door de bouw van een appartementsgebouw met twee verdiepingen en een kelderruimte onder het hele gebouw. Dit betekent dat over een oppervlakte van ca. 230m² de bodem tot meer dan 2 m diep verstoord zal worden.

Een derde van het grote bouwblok bevindt zich ook op de niet-verstoorde zone. Hier wordt op een oppervlakte van ca. 200m² de bouw van twee volledige woningen en een gedeelte van een derde woning voorzien. Deze woningen zijn niet voorzien van een kelder en hier zorgen de aanleg van funderingen, leidingen van nutsvoorzieningen en de aanleg van een waterput voor de diepste verstoringen (vermoedelijk 1-2m diep).

Een zone van ca. 500m² wordt ingericht als waterbufferingszone. Hiertoe zal in deze zone de bodem ongeveer 30cm afgegraven worden. Aan de westelijke grens wordt de aanleg van een nieuwe perceelsgracht voorzien die ook zal instaan voor de afwatering van het terrein. Over een oppervlakte van ca. 150m² wordt een gracht van 1-1,5m diep aangelegd.

In de rest van het tuingedeelte worden geen bodemingrepen gepland, op het planten van enkele bomen (vermoedelijk knotwilgen) na.

Figuur 1: verstoorde zone en geplande werkzaamheden binnen het projectgebied t.o.v. een recente orthofoto (© Geopunt).

2. Programma van maatregelen

2.1 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1.1 Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer	Cohousing Boldershof Burgerlijke Maatschappij Kwartelstraat 6 9000 Gent	
Locatie van het vooronderzoek	West-Vlaanderen, Oostende, Stenedorpstraat 53	
Bounding box	X	Y
	48315,164	211148,218
	48216,316	211027,567
Kadastrale gegevens	Oostende, Afd. 9 Stene, Sectie A 422M, 425 en 424A	

2.1.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het onderzoeksdoel voor het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft voor de aanwezigheid en bewaring van archeologische vindplaatsen. In de ruime omgeving werden tijdens meerdere veldprospecties vondsten uit de Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen. Ten noorden van het projectgebied ligt een site met walgracht en aan de westelijke grens zijn resten van een loopgraaf uit WOII aanwezig.

Om dit archeologisch potentieel verder te vatten adviseren we een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven.

Dit verder onderzoek moet in eerste instantie dus de aanwezigheid van vindplaatsen aantonen of weerleggen en indien ze aanwezig zijn, dient een evaluatie worden gemaakt van de begrenzing, bewaring en datering van de vindplaats en van de mate waarin de werkzaamheden deze potentiële vindplaats bedreigt.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie of verstoring?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - * Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - * Wat is de omvang?
 - * Komen er oversnijdingen voor?
 - * Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - * Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - * Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
 - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel is geslaagd als na het onderzoek op bovenstaande vragen een antwoord kan geformuleerd worden.

2.1.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken

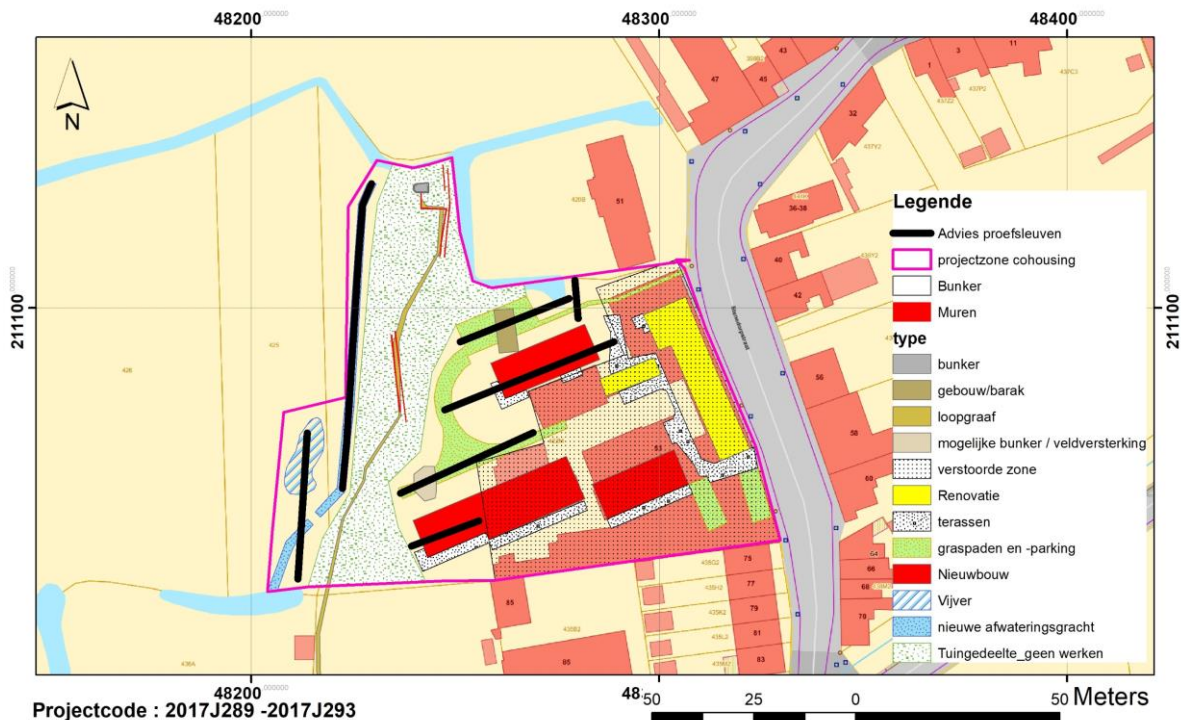
Archeologisch onderzoek voorafgaand aan de feitelijke inrichtingswerken lijkt het meest aangewezen.

We adviseren een archeologisch proefsleuvenonderzoek door middel van parallel gegraven proefsleuven van elk 2m breed (bakbreedte) en met een tussenafstand tussen die sleuven van 15m (as op as), lokaal kunnen uitbreidingen op de proefsleuven worden uitgegraven om aangetroffen sporen of vondsten beter te evalueren. De dekingsgraad van proefsleuven en kijkvensters betreft 10 à 12,5% van de oppervlakte (5000m²). Het graven van de proefsleuven gebeurt machinaal met behulp van een rupskraan met een platte kraanbak van 2m breed.

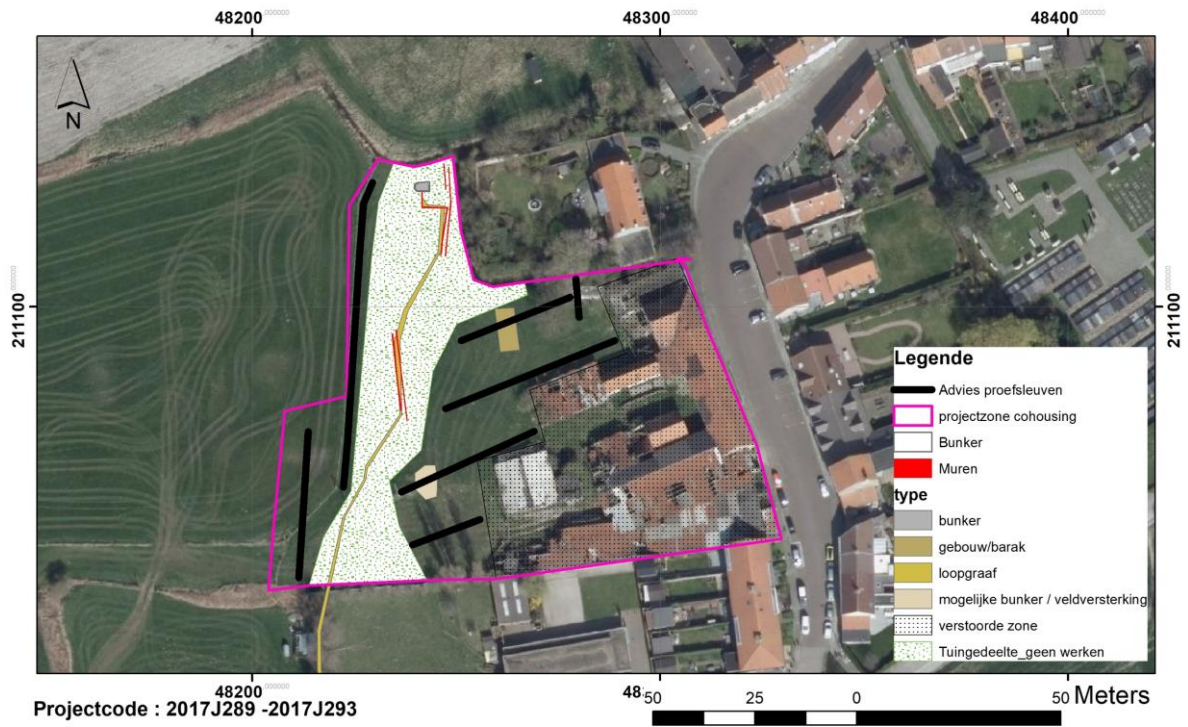
De sleuven dienen aangelegd te worden ter hoogte van de geplande werkzaamheden. Ter hoogte van de loopgraven en bunker worden geen bouwwerkzaamheden of tuininrichtingen gepland. In dit gedeelte zouden misschien wel enkele bomen worden geplant. Voor deze zone adviseren we geen verder onderzoek op voorwaarde dat de te planten bomen op voldoende afstand (straal kruin + 2 m extra) worden geplaatst ten opzichte van de WOII-constructies om onder meer degradatie door doorworteling te voorkomen.

Een team van archeologen begeleidt de graafwerken voor de proefsleuven en geeft instructies aan de kraanman omtrent de af te graven diepte. In dit team dient de veldwerkleider aantoonbare ervaring met archeologisch vooronderzoek in de kuststreek (min. 5 goedgekeurde rapportages) te kunnen voorleggen. Binnen het team dient ook een archeoloog aanwezig te zijn met ervaring met WO-archeologie. De aardkundige dient één of meerdere referentieprofielen te registreren. Hierbij dient ook het kalkgehalte getest te worden van de kleiige sedimenten. Een erkend archeoloog staat aan het hoofd van het onderzoek.

Indien zou blijken dat de gronden sterk verstoord (tot 1m diep) zouden zijn, kan besloten worden om het onderzoek vroegtijdig stop te zetten.

Figuur 2: Advies vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek).

Figuur 3 : Advies vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek).